

Tapuit: nieuwe LSB-soort

De Tapuit is zo schaars geworden dat we hem ingaande 2001 toevoegen aan de lijst van landelijk te tellen zeldzame broedvogels in het LSB (Landelijk Soortonderzoek Broedvogels). Het gaat al tientallen jaren niet goed met deze dikschijter van heide en duinen, maar de laatste jaren is de afname zeer zorgwekkend. We mogen blij zijn als we op de Veluwe de 25 paren nog halen! In de Hollandse duinen en op de Brabantse heide is de stand ook gedecimeerd en in Limburg is de Tapuit vrijwel verdwenen. Op de Waddeneilanden en in Drenthe is de afname minder dramatisch, maar ook onmiskenbaar. Vergrassing, struik- en bosvorming en afname van het

konijn (minder nestholten en begrazing) spelen zeker een rol, mogelijk ook veranderingen in de wintergebieden aan de zuidrand van de Sahara. In het BMP-rapport 1998-99 wordt speciale aandacht aan deze soort besteed.

Aanwijzingen voor inventarisatie: Van half april tot eind juli, vooral vanaf half mei. Meest actief in de ochtend.

Methode: Waarnemingen van paar of individu in geschikt biotoop noteren, met nadruk op zang, balts, verdacht gedrag of alarm bij potentiële nestplaats zoals (konijnen)holten, voedseltransport en pas uitgevlogen jongen.

Interpretatie: Nestindicerende waarneming nodig; anders minimaal één territorium-indicerende waarneming in de periode 15 april-31 juli of minimaal één overige waarneming tussen 1 juni en 31 juli. Fusie-afstand 200 m.

Bijzonderheden: Pas op voor late doortrek, soms massaal in mei en tot begin juni; tevens voor vroege doortrek vanaf eind juli. Trekkers kunnen gepaard lijken maar zingen doorgaans niet en houden zich veelal op in ongeschikt biotoop (cultuurland); soms bakkeleien ze met lokale broedvogels. Bij twijfel de potentiële broedplaats meermalen bezoeken.

Formulier: Broedgevallen invullen op formulier voor zeldzame soorten, verkrijgbaar via de DC en/of het SOVON-kantoor (zie achterzijde SOVON-Nieuws). Geef plaats, atlasblok, KM-hok aan; vermeldt of het een vast telgebied gaat (met kaart van gebied) of een losse melding betreft. Uiteraard aantal paren en hoogste broedcode vermelden. Het Euringnummer is 11460.

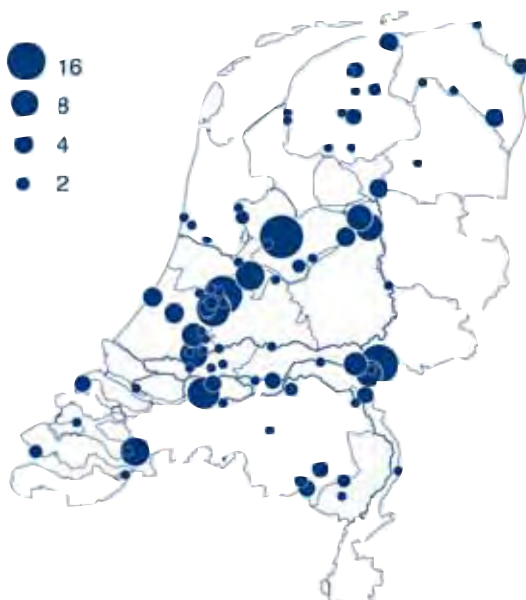

Figuur 1. Aantalsverloop van de Grote Zilverreiger. Met staven zijn de aantallen per 100 routes aangegeven tijdens de PTT-tellingen in december 1980-2000 (linker-as). De lijnen geven de aantallen uit het atlasproject voor winter- en trekvogels (1978-83) en het BSP-niet broedvogels (vanaf 1989) (rechter-as).

Grote Zilverreigers: Hollandse natuur steeds sierlijker

Afgelopen najaar ontstond er onder vogelaars de nodige onrust. Waar kwamen al die Grote Zilverreigers opeens vandaan? Nu houden we als SOVON-tellers al langer de vinger aan de pols en uit bijgaande figuren blijkt dan ook dat die grote aantallen niet zo maar uit de lucht kwamen vallen. De afgelopen tien jaar is de soort bijna jaarlijks talrijker geworden in ons land. Zowel het PTT als het BSP laten vanaf midden jaren negentig een sterk stijgende lijn zien (figuur 1). Afgelopen najaar past dus in dat beeld. Er werden weer meer vogels waargenomen en op veel plaatsen zelfs meerdere bij elkaar, zoals uit het kaartje blijkt (figuur 2). Een groot deel van de toename is vermoedelijk te schrijven op het conto van de broedpopulatie in de Oostvaardersplassen, waar liefst 10 paar broedden, en die samen 15-20 jongen grootbrachten (vliegtuigtellingen M.R.

van Eerden, RIZA). Tevens werden in Friesland en de Krimpenerwaard mogelijke broedgevallen vastgesteld. Aan het eind van het broedseizoen werden in de Oostvaardersplassen en omgeving tijdens de vliegtuigtellingen door het RIZA maximaal 41 vogels tegelijkertijd waargenomen. Tot in oktober waren de vogels daar aanwezig en de toename elders in het land vanaf november lijkt dan ook deels een resultaat van een exodus uit de Oostvaardersplassen. Opmerkelijk is dat veel van de vogels zich ophielden in gebieden die te boek staan als zogenaamde nieuwe natuur: Hilversumse Bovenmeent ten zuiden van het Naardermeer (max. 15 exemplaren), Millingerwaard in de Ooijpolder (16), Polder Maltha in de Biesbosch (9) en de Oostvaardersplassen (41). Dat zich ook buiten dit soort gebieden grotere groepen kunnen ophouden, bewijzen de aantallen in Polder Groot Wilnis (16) en de Woerdense Verlaat (11) alwaar de vogels foerageren langs sloten in veenpolderweiden.

Figuur 2. Voorlopige verspreiding van de Grote Zilverreiger in het najaar van 2000 weergegeven als maxima per locatie. Met dank aan Otto Overdijk die middels een oproep op Eurobirdnet-Nederland een groot deel van de gegevens verzamelde. Tevens werd informatie verwerkt van alle PTT-tellers.

Berend Voslamber